

PŘIJATÉ TEXTY

Prozatímní znění

P9_TA-PROV(2020)0183

Práva osob s mentálním postižením a jejich rodin během krize COVID-19

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 8. července 2020 o právech osob s mentálním postižením a jejich rodin během krize COVID-19 (2020/2680(RSP))

Evropský parlament,

- s ohledem na článek 2 Smlouvy o Evropské unii a články 2, 9, 10, 19, 165, 166 a 168 a čl. 216 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU),
  - s ohledem na Listinu základních práv Evropské unie, a zejména na články 1, 3, 14, 20, 21, 26 a 35 této listiny,
  - s ohledem na Úmluvu OSN o právech osob se zdravotním postižením, zejména na čl. 4 odst. 3 a články 11, 24, 25 a 28 této úmluvy v souladu s rozhodnutím Rady 2010/48/ES ze dne 26. listopadu 2009 o uzavření Úmluvy Organizace spojených národů o právech osob se zdravotním postižením Evropským společenstvím¹,
  - ohledem na evropský pilíř sociálních práv, zejména na jeho zásadu 17 o začleňování osob se zdravotním postižením, zásadu 3 o rovných příležitostech a zásadu 10 o zdravém, bezpečném a dobře přizpůsobeném pracovním prostředí a ochraně údajů,
  - s ohledem na Agendu pro udržitelný rozvoj 2030 a její cíle udržitelného rozvoje, k jejichž plnění se EU zavázala,
  - s ohledem na své usnesení ze dne 17. dubna 2020 o koordinovaných opatřeních EU v boji proti pandemii COVID-19 a jejím následkům²,
  - s ohledem na čl. 227 odst. 2 jednacího řádu,
- A. vzhledem k tomu, že Petiční výbor obdržel petici č. 0470/2020, která upozorňuje na problém práv osob s mentálním postižením a jejich rodin během krize COVID-19 a vyzývá EU, aby zajistila, aby opatření přijatá během krize COVID-19 i po jejím skončení byla v souladu s Úmluvou OSN o právech osob se zdravotním postižením a Listinou základních práv EU;

¹ Úř.věst. L 23, 27.1.2010, s. 35.

² Přijaté texty, P9_TA(2020)0054.

- B. vzhledem k tomu, že v článku 11 Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením, která byla první mezinárodní smlouvou v oblasti lidských práv ratifikovanou EU a jejími 28 členskými státy, se stanoví, že státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, přijmou veškerá nezbytná opatření k zajištění ochrany a bezpečnosti osob se zdravotním postižením v rizikových situacích a během humanitárních krizí;
- C. vzhledem k tomu, že opatření, která vlády přijímají za mimořádných okolností, jako jsou vážné zdravotní krize, humanitární krize a přírodní katastrofy, by měla vždy dodržovat základní práva každé jednotlivé osoby a nesmí diskriminovat určité skupiny, např. osoby se zdravotním postižením;
- D. vzhledem k tomu, že je více pravděpodobné, že se osoby s mentálním postižením nakazí virem COVID-19 kvůli obtížnému přístupu k informacím o prevenci a k hygienickým pomůckám, kvůli závislosti na fyzickém kontaktu s osobami poskytujícími podporu, neboť velmi často žijí v ústavní péči nebo využívají komunitních služeb, i kvůli jiným zdravotním problémům, které bývají spojeny s některými typy postižení;
- E. vzhledem k tomu, že na osoby s mentálním postižením mají přísná opatření omezující volný pohyb zvlášť silný dopad;
- F. vzhledem k tomu, že krize COVID-19 a opatření omezující volný pohyb osob odhalují přetrvávající společenskou segregaci a diskriminaci osob s mentálním postižením;
- G. vzhledem k tomu, že k dispozici není dostatek rozčleněných údajů k tomu, aby bylo možné určit dopad pandemie na osoby s mentálním postižením;
- H. vzhledem k tomu, že podle zpráv je v některých členských státech osobám s mentálním postižením odpírána lékařská péče a že jsou drženi v zařízeních ústavní péče, kde čelí sociální izolaci, protože nemohou přijímat návštěvy rodinných příslušníků ani se vrátit ke své rodině, a že některé členské státy vydávají diskriminační pokyny pro třídění pacientů;
- I. vzhledem k tomu, že byla dočasně zavřena zařízení pro osoby s mentálním postižením, jako jsou denní stacionáře nebo školy, takže v nastalé nouzové situaci musejí rodiny o své mentálně postižené rodinné příslušníky pečovat samy;
- J. vzhledem k tomu, že krize COVID-19 ukázala, že koncepce inkluzivního vzdělávání zatím není samozřejmostí; vzhledem k tomu, že během období, kdy zůstávají v platnosti opatření omezující pohyb osob, v mnoha členských státech nemohou žáci s mentálním postižením pokračovat ve vzdělávání; vzhledem k tomu, že rodinám chybí pro výuku žáků s mentálním postižením podpora, zejména nemají přístup k digitálním a inovativním technologiím a aplikacím pro učení na dálku;
- K. vzhledem k tomu, že technologie mohou mít klíčový význam pro poskytnutí kvalitní podpory osobám se zdravotním postižením, jejich rodičům, tutorům a pečovatелům;
- L. vzhledem k tomu, že podle dostupných informací výrazně chybí ochranné pomůcky pro osoby se zdravotním postižením, zejména pokud žijí v zařízeních ústavní péče, i pomůcky pro jejich pečovatele a zaměstnance ústavů;
- M. vzhledem k tomu, že podle čl. 4 odst. 3 Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením jsou státy, které jsou stranami úmluvy, povinny aktivně konzultovat

s osobami se zdravotním postižením, včetně dětí se zdravotním postižením, prostřednictvím organizací zastupujících tyto osoby všechna rozhodnutí, jež se jich týkají;

- N. vzhledem k tomu, že EU a členské státy by měly s organizacemi osob se zdravotním postižením konzultovat opatření přijímaná v reakci na pandemii COVID-19 a aktivně s nimi spolupracovat, protože v opačném případě by mohla být přijata opatření, která by poškozovala jejich základní práva;
  - O. vzhledem k tomu, že evropská veřejná ochránkyně práv vyzvala Evropskou komisi, aby shromáždila informace o tom, jaký měla krize COVID-19 dopad na její zaměstnance se zdravotním postižením a jaká přiměřená opatření zavedla, aby zohlednila jejich potřeby, a aby určila, zda některá z nalezených nebo plánovaných řešení lze použít k jednodušší interakci občanů se zdravotním postižením s administrativou EU;
1. je hluboce znepokojen neúměrným dopadem krize COVID-19 na osoby s mentálním postižením nebo jinými mentálními zdravotními problémy a na jejich rodiny, což dodatečně zatěžuje rodinné příslušníky, kteří o ně pečují, přičemž v mnoha případech se jedná o ženy; zdůrazňuje, že poté, co budou zrušena opatření omezující pohyb, by se neměla dále prohlubovat izolace osob se zdravotním postižením a že po dobu, kdy jsou tato opatření uplatňována, by jim měla být věnována prioritní pozornost;
  2. připomíná, že doba, po níž je omezen pohyb osob, není vážným problémem pouze pro osoby s mentálním postižením, ale pro všechny, kteří trpí nějakou duševní nemocí, protože izolace tyto problémy ještě zhoršuje;
  3. domnívá se, že přísná opatření omezující pohyb mají mimořádně negativní dopad na osoby se zdravotním postižením a že orgány musejí jednat flexibilněji;
  4. rozhodně odsuzuje jakoukoli diskriminaci osob se sníženým intelektem ve zdravotnictví; připomíná, že zdravotní opatření přijímaná členskými státy musí být v souladu s Úmluvou OSN o právech osob se zdravotním postižením a musí zajišťovat rovný a nediskriminační přístup ke zdravotní péči a sociálním službám; zdůrazňuje, osoby s mentálním postižením nebo duševní nemocí si zaslouží stejnou zdravotní péči jako jakákoli jiná osoba nakažená virem COVID-19, včetně intenzivní léčby;
  5. připomíná, že zdravotní pokyny musí být nediskriminační a musí dodržovat mezinárodní právo a platné etické pokyny pro péči během nouzových situací, zdravotních krizí a přírodních katastrof;
  6. připomíná, že po dobu, kdy je omezen pohyb osob, musí být osobám s mentálním postižením poskytnuty služby zajišťující podporu, osobní asistenci, fyzickou dostupnost a komunikaci a že za tímto účelem je třeba přijmout inovativní metody pro poskytování zdravotní péče;
  7. žádá, aby každý členský stát shromažďoval údaje o tom, jak je s osobami s mentálním postižením zacházeno v nemocnicích, zařízeních ústavní péče a střediscích komunitních služeb a o míře úmrtnosti osob se zdravotním postižením, aby bylo možné posoudit, zda se osobám se zdravotním postižením dostává během krize COVID-19 adekvátní ochrany, zdravotní péče a podpory;
  8. zdůrazňuje, že opatření omezující pohyb vážně ovlivňují duševní zdraví osob

s mentálním postižením a jejich rodinných příslušníků a že související opatření by měla být přizpůsobena osobám s mentálním postižením, aby byl zajištěn jejich dobrý tělesný a duševní stav a nezávislý život;

9. zdůrazňuje, že každý má právo na nezávislý život a na aktuální a správné informace v dostupném formátu o pandemii a opatřeních, která se dotýkají jeho osoby a rodiny; žádá, aby všechna veřejná sdělení týkající se zdraví byla dostupná osobám se zdravotním postižením a aby byla poskytována v jednoduchém jazyce, různých tradičních a digitálních formátech a jejich národním znakovém jazyce;
10. uznává, že situace během krize COVID-19 je alarmem pro to, jaké pozornosti se dostává této skupině občanů; uznává, že péče musí být poskytována skrze silné veřejné zdravotní systémy; žádá, aby se zvážilo posílení těchto systémů, bude-li to vhodné i možné, pomocí finančních prostředků EU; zdůrazňuje význam vhodných zdravotních politik v členských státech;
11. zdůrazňuje, že je důležité odstranit překážky, které brání osobám s mentálním postižením v přístupu ke zdravotním službám a hygienickým produktům, a zvážit vhodná uzpůsobená opatření, která by jim umožňovala práci z domova;
12. zdůrazňuje, že pandemie COVID-19 odhalila velké slabiny podpůrných systémů pro několik rizikových skupin ve společnosti; zdůrazňuje, že prioritou by měly být investice do postupného přechodu od institucionalizované péče o osoby s mentálním postižením ke komunitním službám; vyzdvihuje, že investiční fondy by měly podporovat poskytování personalizovaných podpůrných služeb, neboť mnoho poskytovatelů těchto služeb se během pandemie i po jejím skončení potýká s velkými problémy a hrozí, že neznámo na jak dlouho přeručí svou činnost;
13. vyzývá Komisi, aby podnikla další kroky k uvolnění základních investic a zdrojů na zajištění kontinuity pečovatelských a podpůrných služeb v souladu se zásadami Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením a evropského pilíře sociálních práv;
14. vyzývá Komisi a členské státy, aby zajistily obecné protokoly pro budoucí možné rizikové situace, humanitární krize a přírodní katastrofy, které budou vycházet z ponaučení během krize COVID-19 a budou zahrnovat ustanovení o poskytování nezbytných ochranných pomůcek, informačních materiálů a školení pro profesionální ošetřovatele, sociální pracovníky a regulační orgány a vždy zohledňovat zvláštní potřeby a situaci osob se zdravotním postižením;
15. naléhá na Komisi a členské státy, aby hned v počáteční fázi přijímání budoucích krizových opatření konzultovaly a spolupracovaly s osobami se zdravotním postižením a jejich organizacemi;
16. vybízí Komisi a členské státy, aby sledovaly, zda jsou zdravotní a sociální služby udržitelné a zda je lze přizpůsobit novým formám poskytování služeb; žádá, aby při přidělování finančních prostředků EU těmto službám bylo prosazováno skutečné sociální začlenění a aby byly upřednostňovány služby, které nabízejí život v komunitách, před službami ústavní péče; zdůrazňuje, že přístupu ke zdravotní péči by neměly bránit finanční překážky;
17. vyzývá Komisi, aby předložila komplexní, ambiciózní a dlouhodobou evropskou

strategii pro pomoc osobám se zdravotním postižením na období po roce 2020, která bude zohledňovat ponaučení z krize COVID-19;

18. zdůrazňuje, že při vývoji zdrojů přístupných pro žáky s mentálním postižením je třeba dodržovat zásady univerzálního designu, přičemž je nutné zohledňovat možnosti nabízené digitálními a inovativními technologiemi a aplikacemi, a nabízet distanční výukové aktivity;
19. připomíná Komisi nevyužitý potenciál digitálních technologií a aplikací pro podporu nezávislého života osob se zdravotním postižením; žádá, aby tyto technologie a aplikace byly v budoucnu lépe využívány během případných rizikových situací, humanitárních krizí a přírodních katastrof; zdůrazňuje význam dostupnosti internetových zdrojů s otevřenou licencí a proškolení učitelů v používání informačních a komunikačních technologií;
20. vyzývá členské státy, aby poskytly psychologickou podporu osobám s mentálním postižením, aby zmírnily dopady opatření omezujících pohyb;
21. vyzývá členské státy, aby osobám s mentálním postižením zajistily právní pomoc tím, že budou velmi pečlivě a aktivně odhalovat případy, kdy tyto osoby, které nejsou způsobilé k právním úkonům, nemají žádný nebo jen nedostatečný přístup ke svým poručníkům či opatrovníkům, aby zaručily dodržování jejich práv;
22. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení Radě, Evropské komisi a vládám a parlamentům členských států.